

[Transcript] Forklart / Israel og Hamas i krig: Derfor er det annerledes nå

Lørdag 7. oktober ble den blodikste dagen i Israel på 50 år. Da ble landet angrebet av Hamas fra luften, bakken og sjøen. Raketangrepp har ammet flere israelsk områder. Vepnede Hamas-soldater kjørte inn i Israel og sjøt civile. Og minst 130 israelere, også kvinner og barn, er tatt som gisler. Angreppene kom totalt overraskende på Israel, og nå har landet erklært krig mot Hamas. Konflikten er ikke ny, men nå er noe helt anledes. Du hører på forklart fra Aftenposten, en podcast vi forklarer i en nyhet i hver episode. I dag om krigen mellom Israel og Hamas. Jeg heter Sundes Øhjul og i dag er det tirsdag 10. oktober. Lørdag morgen, midt i en av gjødnes viktigste høytider, så våknet Israel til flere steder i landet. Dette er midtdøsten korrespondent, Hanne Kristiansen. Under rekke av tusenvisareketter, så tok 10-tal som ikke flere hundre vepnede palsinnere, Hamas-soldater, seg til grønsejære som skiller Gaza fra Israel. Der eksploderte, sprengte de først flere militære kjøretøy før de stormet kontrollpostene og sprengte hul i jæret. Flere steder, og deretter strømmete vepnede palsinnere inn på israelsk territorium. Samtidig så angrept de fra lufta folk fløy inn med motoriserte paragleidere, og flere palsinnere har også forsøkt å ta seg inn i israels sjøveien med båt. Mens Hanne snakker med oss, så sitter hun i en bil i Jerusalem, like ved et område som blir angrepet lørdag. Hun har nettopp kommet ut fra en trappoppgang, der hun måtte søke dekning etter en flya larm. I Jerusalem har det vært forholdsvis rolig, men det er veldig høye skuldre, veldig anspendt stemning, og det har også vært meldinger om eksplosjoner her. Angrepet fra Hamas var brutalt og dødelig, og hundrevis av civile israelere ble drept i det som blir omtalt som terror. Motongrepet fra israels, som i utgangspunktet er militært overlegende, har også tatt mange civile liv. Alle redde mandag morgen hadde tallet på dreptet passert 1200, og over 100.000 palestiner skal være fordrevet fra gasastripen. En av de mest dramatiske scenene utspilte seg ut i ørken ikke så langt fra grønsen til Gaza, der flere hundre og unge mennesker var samlet til en festival, danset og koste seg og hadde vært på fest hele natten. Da raketene begynte å suse over hovedet på dem, forteller vittner at de kastet seg på bakken for å ta søkedekking fra raketene. Men ikke lenge etter så begynte å vepne det menn og strømme inn på festivalområdet. Folk beskriver at de omringet hele grupper med mennesker og jagde folk som løp for å gjemme seg i skogen rundt, og så begynte det å skytte. Alt i alt, han er, går da å beskrive hvor alvorlig disse hendelsene egentlig er? Lørdag 7. oktober beskrives nå som den verste dagen i israels historie. Over 700 mennesker israelere er blitt drept i disse angreppene, og det kan se ut til å være den dødeligste dagen for jøder siden Holocaust. At Hama så klart å ta seg inn i isral er det er noe vi aldri har sett før,

[Transcript] Forklart / Israel og Hamas i krig: Derfor er det annerledes nå

og konflikten kommer sånn synligvis til å bli veldig mye verdere og blodere i dagene som kommer. Konflikten mellom israel og palestinerne startet på mange måter i 1948.

Etter jødrutridelsen under andre verdenskrig så bestemte FN at jødene skulle få sitt eget land og opprette et staten israel.

Men så enkelt var det ikke, for her bodde det folk fra før, og området har stor betydning både for jøder og muslimer.

Området som da var kjent som palestinerne skulle dele sitt to, en jødeskdæl og en arabisk muslimskdæl.

Men mange av de som hadde reddet bodde her flyktet eller ble fordrevet.

Etter det så har det egentlig vært konflikt hele tiden.

Israel er omringet av arabiske land som stort sett hele tiden har vært fintlig innstilt til den jødeske staten.

Dette er Jon Hultgren, tidligere midtøsten korrespondent og nå utenriksje færre aftenposten.

Samtidig har israel hatt veldig større støtte fra USA og fra vestlige land, og har bygget seg opp til å bli en stor makt i regionen.

I denne regionen, Øst for Egypt og Sør for Tirke, ligger arabiske land som Saudi Arabia, Jordan, Syria og Lebanon.

Og helt i vest mellom Egypt og Jordan ligger Israel.

Det er to konfliktfylde områder man ofte hører om.

Det ene er gasassripen, og det andre er vestbredden.

Og det palestinske folket er fordelt på disse to områdene.

Vestbredden er okkupert, og gasassripen er kontrollert av israel.

Hvorfor angrepene mot israel kom akkurat nå, vet vi ikke helt sikkert.

Men det er flere mulige grunner.

Det har vært et veldig blodig år i palestinske områder, men det har stort sett vært på vestbredden.

Det er hvertfall de verste angrepene har vært der.

Israelske soldater går inn i byer og landsbyer, og henter ut det de sier er terrorister.

Når de går til den type naksjoner, så for å ha fensyn til egen sikkerhet, så går de ganske brutalt frem.

Og det har ført til at veldig mange har blitt drept.

Samtidig har israelske bosettere som har bosatt seg der i palestinske områder.

De har også vært veldig aktive.

De har angrepet mange palestinere.

Mange har blitt drept, og det kan være en mulighet.

Samtidig er det 50 år siden den forre Storikrigen, de om Kippur-krigen som det kaldes.

Og så kommer dette sammen med andre store, viktige, gjødiske høytider.

Som gjør det sannsynlig at man kan tenke seg at det er ferre israelske soldater som er på vakt.

Det er et skjille som er viktig å ha med seg i denne konflikten.

For de to palestinske områdene har nemlig to forskjellige ledere.

Vestbredden er styrt av Fata-bevegelsen og prosedent Mahmoud Abbas, som store deler av verden anerkjender som palestinernes leder.

Men gasastripen er styrt av Hamas, de som nå startet angrepet mot Israel.

Hamas blir startet som en protestbevegelse, og har utviklet seg til å bli en veldig sterk faktor.

Det er en politisk deladen, det er en veldig sterk militær deladen, men de driver også med veldig

[Transcript] Forklart / Israel og Hamas i krig: Derfor er det annerledes nå

mye annet.

De har også blant annet egne banker, de driver med veldig eddighet og styrer mye av samfunnet på gasastripen.

Etter at de vant valget på gasastripen, så har de infiltrert hele samfunnet.

Veldig mye av det som er i gasa er Hamas ha på noe til fingrene sin i alt.

Så nå er Hamas den viktigste utfordrende til den opperinnelige politiske bevegelsen som var i palestinske områder.

Altså Fatta, og de er også i konflikt med hverandre, de er politiske motstandere og er i et stadig konflikt med hverandre.

At angrep i helgen kom så overraskende på Israel har blitt en stor sak, for det ble ganske tydelig at landet som har et enormt stort forsvar ble tatt fullstendig på sengen.

Det absolutt alle israelere spørrelser om, og det er hvordan i avverden dette kunne skje, hvordan Hamas kunne planlegge et så stort og omfattende og koordinert angrep, uten at etterretningen har oppdaget det og klart å avverge det.

Israel er et land med en av verdens aller mest avanserte etterretningstjenester.

Folk her har et helt spesielt forhold til militæret, til forsvaret, og den tilliten som man har til forsvaret, den har vært helt tatt for gitt.

Og så har man i tillegg en statunister, Benjamin Netanyahu, som har vunnet velgre på å tegne bildet av seg selv, som på en måte mister security eller her mister sikkerhet.

Og det vi så på lørdag, det undergraver det bildet og den tilliten fullstendig.

Så etter hvert, og ikke akkurat nå, mens kampene fortsatt pågår, men etter hvert så vil det helt garantert komme et grundig oppgjør om hvordan Israel kunne være så uforberedt.

Selv om det har vært konflikt mellom Israel og Palestina i lang, lang tid, og selv om de har vært i krig flere ganger før, så er dette angreppet helt anledes.

Det er veldig mye som føles veldig anledes nå.

En ting er jo hvor uforberett Israel har virket.

Det ser rett og sett ut som at militæret og etterretningen er blitt helt fullstendig overopplett.

En annen ting er at Hamas har klart å kidnappe minst 130 israelske civile og soldater med seg inn til Gaza.

Det var videoer som virkelig var brutale og veldig, veldig gode å se.

Og det er fortsatt ganske uvist akkurat hvem som er blitt kidnappet og akkurat hvor mange.

Og bare det at Hamas har hatt kontroll på områder og små byerbosetninger inne i Israel, det har jo ikke skjedd på siden 1948, den første store krigen mellom israelerne og araberne.

Så dette er helt uvanlig og veldig, veldig oppsiktsvektende.

Hva er hensikten med disse kidnappengene?

Hamas har sagt at dette angreppet og kidnappengene har til hensikt å få løslet palestinske fanger.

Så ved å holde så mange israelske gisler som det de har nå, så gjør de det også vanskeligere for Israel å gå inn og angripe Gaza,

ettersom det er så pass mange israelske og utnanske statsborgere inne på Gaza-srippen.

Mandag innførte Israel full blokade av Gaza.

Det betyr null forsyninger, ikke mat, ikke medisiner, ikke bensin.

Ingen ting kommer inn til de som bor i områder.

Israel har lovet hevn.

Statsminister Netanyahu sier at vinden kommer til å betale en pris de aldri før har sett for seg.

[Transcript] Forklart / Israel og Hamas i krig: Derfor er det annerledes nå

300.000 reservister er kaldt inn til tjeneste, og hele Israel og palestinere i Gaza, og forstået på Vestbredden forbereder seg nå på det som kommer samsynligvis til å bli en storstilt bakkeinversjon av Gaza.

Det kommer til å bli forferdelig blodig.

Når Israel går inn der, så er de på bortebane.

De er jo militært helt overlegende Hamas, men hvordan Hamas har forberett seg på noe sånt, det er veldig uvist, og det er enstort å se.

Men det kommer til å bli harekamper inn i bykjernen med sånn synligvis store civiletapp.

Du har hørt en podcast fra Aftenposten.

Det var mittøsten korrespondent Hanna Kristiansen og utenriksjef Jon Hultgren som forklarte hvorfor det kokte over mellom Hamas og Israel nå i helgen.

Denne episoden er laget av produsenten i Førland, Anders Weberg og meg, Synesø Hol.

Resten av forklart er Olave Eggesvik og David Bekonne.

Lyden du hørte er fra Nyhetsberået AP og TikTok.

Du har sett begans.

Selssikkerheten og hvordan han kledd denne grønne tirsjortassi når oss med enkle budskap fra krigen i Ukraina.

Logomyr Selenski.

Han vinner hjertet av oss.

Hvordan gjør Selenski det?

Og kan det hen at vi lar oss blende og går glipp av del av sanheten?

Hør dyrt ikke hvor vi går bak niertem og undersøker de store spørsmålen om 10 av vi lever.

Det finner oss i Aftenposten eller pådmi.